

بانک ملی ایران - مدیریت امور بین‌الملل
بانک سپه - مدیریت امور بین‌الملل
بانک تجارت - مدیریت امور بین‌الملل
بانک ملت - مدیریت امور بین‌الملل
بانک صادرات ایران - مدیریت امور بین‌الملل
بانک کشاورزی - مدیریت امور بین‌الملل
بانک رفاه کارگران - مدیریت امور اعتباری و بین‌الملل
بانک صنعت و معدن - مدیریت امور بین‌الملل و تجهیز منابع
بانک توسعه صادرات ایران - مدیریت امور بین‌الملل
بانک مسکن - مدیریت امور بین‌الملل
بانک کارآفرین - مدیریت امور بین‌الملل
بانک پارسیان - مدیریت عملیات ارزی
بانک اقتصاد نوین - مدیریت امور بین‌الملل
بانک سامان - مدیریت امور بانکداری بین‌الملل
بانک پاسارگاد - مدیریت امور بین‌الملل
بانک سرمایه - مدیریت امور بین‌الملل
پست بانک ایران - مدیریت امور بین‌الملل
بانک سینا - مدیریت امور بین‌الملل
بانک مشترک ایران و ونزوئلا - مدیریت امور بین‌الملل
بانک توسعه تعاون - مدیریت امور بین‌الملل
بانک تجار تی ایران و اروپا - شعبه تهران
بانک خاورمیانه - مدیریت امور بین‌الملل
بانک شهر - مدیریت امور عملیات ارزی
بانک دی - معاونت امور بین‌الملل و ارزی
بانک گردشگری - مدیریت امور بین‌الملل
مرکز مبادله ارز و طلای ایران

با سلام و احترام؛

پیرو نامه عمومی شماره ۰۴/۳۳۹۴۷ مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۳ در خصوص «ارسال دستورالعمل عرضه اوراق مرابحه ارزی»، به پیوست تصویر آخرین نسخه دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی مصوب ۱۴۰۴/۱۰/۰۹ کمیسیون ارز این بانک ارسال می‌گردد. با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است ضمن جایگزینی این نسخه با نسخه قبلی، دستور فرمایید مراتب را به کلیه واحدها و شعب ارزی ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت نمایند. / ۸۴۶۶۳۳۰

مدیریت کل دارایی‌های ارزی
اداره تامین مالی ارزی
هادی مجیدی
سیدآرش شهرآیینی
۳۲۱۵-۰۸
۷۹۱۶

تج

رونوشت:

- رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جناب آقای دکتر همتی، برای استحضار
- قائم مقام محترم بانک ، جناب آقای دکتر ابوالحسنی، برای استحضار
- معاون محترم ارزی ، برای استحضار
- سرپرست محترم معاونت سیاست‌گذاری پولی ، جناب آقای دکتر ماجد، برای استحضار
- سرپرست محترم معاونت تنظیم‌گری و نظارت ، جناب آقای دکتر مرادپور، برای استحضار
- معاون محترم روابط بین الملل ، جناب آقای دکتر کوده ثی، برای استحضار
- دستیار رئیس کل در امور ارزی ، جناب آقای دکتر دارابی، برای استحضار
- سرپرست محترم مدیریت کل حوزه ریاست و هیأت عامل ، جناب آقای مدنی شاهرودی، برای استحضار
- مدیر کل محترم امور تجارت خارجی ، جناب آقای دکتر شکوهی، برای استحضار
- مدیرکل محترم حقوقی ، جناب آقای دکتر مظلوم شایان، برای استحضار
- مدیرکل محترم سیاست‌های اقتصادی ، جناب آقای مهدی‌زاده، برای استحضار
- مدیرکل محترم تنظیم مقررات ، جناب آقای دکتر صدقی، برای استحضار
- مدیرکل محترم نظارت غیربانکی ، جناب آقای دکتر باغبان، برای استحضار
- مدیرکل محترم نظارت بانکی ، جناب آقای غنی آبادی، برای استحضار
- مدیرکل محترم حسابرسی و ریسک ، جناب آقای ارجمندنژاد، برای استحضار
- مدیر کل محترم فناوری اطلاعات ، جناب آقای دکتر بیات ترک، برای استحضار
- مدیر کل محترم بررسی‌های اقتصادی ، جناب آقای دکتر اخباری، برای استحضار
- مدیرکل محترم امور هیأت عالی و شوراها ، جناب آقای دکتر زارع قاجاری، برای استحضار
- مدیر محترم اداره پایش بازار ارز ، جناب آقای لامعی، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره تدوین مقررات ارزی ، جناب آقای کیومرثی، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره آمار و تحقیقات ارزی ، جناب آقای کاوند، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره خزانه داری ارزی ، جناب آقای دیبنتی، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره تخصیص ارز ، جناب آقای تاجیک نژاد، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی ، جناب آقای دکتر میثمی، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره رسیدگی به تعهدات صادراتی و وارداتی ، جناب آقای صالح عسگری، برای آگاهی
- مدیر محترم اداره عملیات ارزی ، جناب آقای شاپوری ، برای استحضار
- سرپرست محترم اداره روابط عمومی سرکارخانم آقایی، برای آگاهی

با استناد به بند (ج) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور، "دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی" که از این پس به اختصار "دستورالعمل" نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب شد:

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در این "دستورالعمل" دارای معانی به شرح زیر هستند:

۱-۱) اوراق مرابحه ارزی: اوراق بهادار ارزی بانام قابل نقل و انتقالی است که نشان‌دهنده مالکیت مشاع دارنده آن در دارایی مالی (طلب) است که براساس قرارداد مرابحه ایجاد شده است و از این پس در این دستورالعمل اوراق نامیده می‌شود.

۱-۲) ناشر: شخص حقوقی است که برای تأمین مالی خود در چارچوب عقود اسلامی، اوراق منتشر می‌کند.

۱-۳) دارایی: دارایی شامل کالا و خدمات موردنیاز ناشر است که از خارج از کشور خریداری شده و فروش آن به ناشر براساس عقد مرابحه انجام می‌شود.

۱-۴) بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۵) مرکز مبادله: شرکت مرکز مبادله ارز و طلای ایران است که به‌عنوان نماینده بانک مرکزی در چارچوب این دستورالعمل نسبت به انجام امور اجرایی محوله مرتبط با عرضه اوراق اقدام می‌نماید.

۱-۶) مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید.

۱-۷) خریداران اوراق: اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی یا خارجی که اقدام به خرید اوراق می‌کنند.

۱-۸) ضامن: مؤسسه اعتباری است که توسط ناشر و با تایید بانک مرکزی تعیین شده و بازپرداخت اقساط اوراق در سررسیدهای معین را تضمین می‌نماید.

۱-۹) مشاور عرضه اوراق: نهاد مالی است که در خصوص عرضه اوراق، خدمات مشاوره و سایر امور محوله را ارائه می‌نماید و از میان شرکت‌های تأمین سرمایه، شرکت‌های مادر (هلدینگ)، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های سبدگردان و شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری توسط ناشر و با تایید بانک مرکزی تعیین می‌شود.

۱-۱۰) عامل: مؤسسه اعتباری و یا صرافی بانکی دارای مجوز معتبر از بانک مرکزی است که فروش، دریافت و کارسازی مبالغ خرید اوراق و انجام پرداخت‌های مرتبط با اوراق را در سررسیدهای معین از طرف ناشر عهده‌دار است.

۱-۱۱) عرضه اوراق: فروش اوراق ناشر از طریق سامانه معاملاتی مرکز مبادله می‌باشد.

۱-۱۲) مؤسسه حسابرسی: مؤسسات حسابرسی که حائز دو شرط "امتیاز (الف) کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی ایران" و "رتبه (یک) حسابرسان معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار" توأمان باشند.

۱-۱۳) متعهد پذیرهنویس: شخص حقوقی است که به پیشنهاد ناشر و با تایید بانک مرکزی برای خرید اوراقی که ظرف مهلت مقرر پذیرهنویسی به فروش نرسند، انتخاب می‌شود.

۱-۱۴) امین: مؤسسه حسابرسی است که به منظور حفظ منافع خریداران اوراق، مسئولیت نظارت بر کل فرآیند عملیاتی اوراق را بر عهده داشته و توسط ناشر از میان مؤسسات حسابرسی مورد تأیید بانک مرکزی تعیین می‌شود.

1-15) مهلت پرداخت وجوه ارزی: زمان معین جهت پرداخت مبالغ ارزی قابل نقل و انتقال توسط خریداران اوراق به حساب معرفی شده از سوی عامل است.

ماده ۲) عرضه اوراق، با مجوز بانک مرکزی مجاز است.
تبصره: سقف مبلغ عرضه اوراق برای هر طرح 200 میلیون یورو یا معادل آن به سایر ارزهای جهان روا می باشد. این سقف با صلاحدید و اخذ مجوز از بانک مرکزی قابل افزایش به مبالغ بالاتر است.

فصل دوم – ارکان اوراق

ماده ۳) ارکان اوراق عبارتند از:

- 1) ناشر؛
- 2) ضامن؛
- 3) عامل؛
- 4) امین؛
- 5) متعهد پذیرهنویس؛
- 6) خریداران اوراق.

ماده ۴) ضامن باید مستقل از ناشر بوده و استقلال ذینفع واحدی آن توسط حسابرس ناشر تأیید شود.

ماده 5) خرید اوراق شامل دو مرحله‌ی سفارش‌گذاری خرید و پرداخت مبالغ ارزی قابل نقل و انتقال به حساب معرفی شده توسط عامل است.

ماده ۶) در پایان "مهلت پرداخت وجوه ارزی"، عامل ضمن ارائه گزارش مربوطه (شامل مبلغ عرضه، مبلغ فروش و ترکیب خریداران داخلی و خارجی) به مرکز مبادله، می بایست وجوه ارزی فوق را با رعایت مقررات ارزی بابت خرید کالا و خدمات خارجی پروژه تعیین شده، به حساب‌های معرفی شده از سوی ناشر منتقل نماید. در صورت عدم فروش کامل اوراق در "مهلت پرداخت وجوه ارزی"، متعهد پذیرهنویس باید نسبت به خرید اوراق باقیمانده اقدام نماید.
تبصره 1: مهلت پرداخت وجوه ارزی در مجوز عرضه ذکر می‌شود.

تبصره 2: کلیه هزینه‌های عرضه اوراق بر عهده ناشر است. کلیه هزینه‌ها و ریسک مرتبط با کارگزاری و پرداخت وجوه به حساب معرفی شده توسط عامل بابت خرید اوراق، بر عهده خریداران اوراق است.

تبصره 3: مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق خارج از چارچوب این دستورالعمل، غیرقانونی و در حکم تصرف در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

تبصره 4: ناشر مکلف است مستندات کلیه مصارف ارزی از محل عرضه اوراق را پس از تأیید امین به مرکز مبادله در مقاطع سه ماهه گزارش نماید.

ماده 7) خرید اوراق از محل منابع ارزی مشمول رفع تعهد ارزی صادراتی ممنوع است.

ماده 8) به استناد جزء (1) بند (ج) ماده (44) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی می‌تواند به منظور مدیریت ذخایر خود اقدام به خرید اوراق نماید.

ماده 9) نوع ارز، نرخ سود و سررسید اوراق، حسب شرایط روز، توسط کمیسیون تسهیلات ارزی بانک مرکزی تعیین می‌شود.

تبصره 1: تاریخ موثر محاسبه سود دارندگان اوراق از تاریخ پایان "مهلت پرداخت وجوه ارزی" است.

ماده 10) تأمین منابع مالی موردنیاز جهت بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق مرابحه ارزی در مواعد مقرر، از محل درآمدهای ارزی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر مجاز می‌باشد. به میزان استفاده از منابع صادراتی مشمول تعهد صادراتی برای پرداخت هزینه‌های مالی اوراق شامل بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق مرابحه ارزی در مواعد مقرر، از درآمدهای صادراتی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر رفع تعهد ارزی صورت می‌پذیرد.

ماده 11) معاملات ثانویه اوراق منوط به اخذ مجوز از بانک مرکزی به منظور تعیین شرایط و سازوکار مربوطه و از طریق مرکز مبادله ارز و طلای ایران می‌باشد.

ماده 12) بازخرید اوراق موضوع این دستورالعمل قبل از سررسید، بدون اخذ تأییدیه موردی از کمیسیون ارز بانک مرکزی مجاز نیست. ناشر به طور مستقیم یا غیرمستقیم با موافقت کمیسیون ارز بانک مرکزی و در سقف محدود (حداکثر ۲۰ درصد)، مجاز به بازخرید اوراق عرضه شده خود به قیمت اسمی به علاوه سود محقق‌شده پرداخت‌نشده تا روز بازخرید، است.

تبصره: روزشمار محاسبه سود محقق‌شده‌ی پرداخت‌نشده براساس تعداد روز واقعی ماه و سال است.

ماده 13) وجه‌التزام عدم ایفای تعهدات، معادل نرخ سود سالیانه اوراق به علاوه نرخ جریمه (برابر با نرخ سود سالیانه اوراق) به ازای هر روز تاخیر و متناسب با دوره زمانی تاخیر در ایفای تعهدات است.

ماده 14) وجه التزام متعلقه دوره نگهداشت مرتبط با ضمان درک دارایی‌های خریداری‌شده برعهده ناشر بوده و برابر با سود روزشمار برابر با نرخ سود سالیانه اوراق است.

ماده 15) ناشر موظف است نسبت به پرداخت مبالغ اصل و سود اوراق به صورت ارزی با منشاء قابل انتقال به خارج حداقل تا ۱۰ روز کاری قبل از سررسیدهای معین به حساب عامل اقدام نماید. در صورت عدم ایفای تمام یا بخشی از تعهدات مالی ناشر در مواعد معین، ضامن موظف است در سررسیدهای معین نسبت به پرداخت تعهدات ایفا نشده ناشر به صورت ارزی اقدام نماید.

تبصره: ضامن در صورت پرداخت وجوه، مراتب را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز کاری به مرکز مبادله اعلام می‌نماید.

ماده 16) انجام حواله ارزی به منظور واردات کالا و خدمات بابت هر ثبت سفارش با مبالغ بالاتر از 10 میلیون یورو از محل وجوه ارزی ناشی از عرضه اوراق با رعایت سایر ضوابط و مقررات مربوط به انجام حواله ارزی امکان‌پذیر است.

تبصره: در خصوص ثبت سفارش‌هایی که تامین ارز آن‌ها از محل اوراق مرابحه ارزی صورت گرفته، در صورت ترخیص کالا تا تاریخ سررسید پرداخت سود اوراق مرابحه ارزی، اخذ مابه‌التفاوت نرخ ارز تاخیر در ترخیص کالا فاقد موضوعیت است.

ماده 17) وظایف مرکز مبادله به‌عنوان نماینده بانک مرکزی در امور اوراق ارزی، به شرح زیر است:

- 1) دریافت و ارسال مکاتبات با ارکان اوراق، تهیه گزارش‌های مرتبط و ارسال گزارش کارشناسی در ارتباط با شرایط ناشر و دیگر ارکان عرضه اوراق به کمیسیون ارز بانک مرکزی؛
- 2) ثبت و عرضه اوراق؛
- 3) پایش فرایند عرضه و ایفای تعهدات متعهد پذیره‌نویس؛
- 4) پایش رعایت پرداخت‌های دوره‌ای براساس مجوز عرضه؛
- 5) ایجاد بستر انجام معاملات در عرضه اولیه و ثانویه اوراق ارزی (در صورت وجود بازار معاملات ثانویه)؛
- 6) بررسی گزارش‌های مرتبط تا زمان سررسید اوراق و ارائه گزارش به بانک مرکزی حسب مورد؛
- 7) ارائه گزارش تخلفات ناشر اوراق به بانک مرکزی؛
- 8) ارائه گزارش‌های دوره‌ای از اوراق عرضه‌شده به بانک مرکزی.

ماده 18) وظایف عامل به شرح زیر است:

- 1) تعیین روش‌های پرداخت ارزی و معرفی حساب مقصد وجوه به خریداران اوراق؛
- 2) ارائه تاییدیه دریافت وجوه به مرکز مبادله، ناشر و خریداران؛
- 3) کارسازی وجوه ارزی دریافت‌شده به حساب ذی‌نفعان خارجی معرفی شده‌ی ناشر با رعایت مقررات ارزی؛
- 4) انجام پرداخت‌های مرتبط با مبالغ اصل و سودهای دوره‌ای اوراق در سررسیدهای معین از طرف ناشر به خریداران؛
- 5) ارائه گزارشات مرتبط با فروش اوراق، دریافت و کارسازی وجوه به حساب‌های معرفی شده‌ی ناشر به مرکز مبادله؛
- 6) ارائه گزارشات مرتبط با ایفای تعهدات ناشر در سررسیدهای معین.

ماده 19) وظایف امین به شرح زیر است:

- 1) حصول اطمینان از صحت عملکرد ناشر در مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق و ارائه گزارش به مرکز مبادله (موضوع ماده 6)؛
- 2) تایید درصد پیشرفت پروژه که پرداخت‌های عامل به حساب‌های معرفی شده‌ی ناشر بر آن اساس انجام می‌شود (موضوع ماده 23)؛
- 3) بررسی و اظهارنظر نسبت به وضعیت موضوع عرضه اوراق و ارائه گزارش به مرکز مبادله.

ماده 20) ضوابط اجرایی چگونگی بازپرداخت اصل و پرداخت مبالغ سود اوراق در سررسید و مواعد پرداخت، شرایط اخذ تضامین و سایر موارد مرتبط در هر مورد، در کمیته‌ای با عنوان "کمیته اوراق ارزی" تحت نظر کمیسیون ارز

متشکل از ادارات تأمین مالی خارجی، پایش بازار ارز، تدوین مقررات ارزی و خزانه داری ارزی، و همچنین حوزه‌های اقتصادی، نظارتی، حقوقی و اعتباری بانک مرکزی تهیه و جهت تصویب به کمیسیون ارز ارسال می‌شود.

فصل سوم - شرایط دارایی

ماده 21) دارایی مبنای عرضه اوراق مباحه ارزی، شامل کالا و خدمات خارجی وفق پروفورما اینویس و سایر مدارک خریدهای خارجی ناشر است.

فصل چهارم - شرایط اوراق

ماده 22) رابطه ناشر و خریداران اوراق، رابطه وکیل و موکل است که با عرضه اوراق این رابطه برقرار می‌شود. ناشر به وکالت از خریداران اوراق، دارایی موضوع عرضه اوراق را به نام خریداران اوراق خریداری کرده و براساس قرارداد وکالت دیگری، دارایی خریداری شده را به وکالت از خریداران به مالکیت خود درمی‌آورد.

تبصره 1: خرید اوراق به منزله قبول وکالت بلاعزل ناشر تا سررسید اوراق است.

تبصره 2: تبدیل وجوه ناشی از عرضه اوراق به ریال ایران توسط ناشر ممنوع است.

ماده 23) ناشر مکلف است در مقاطع شش ماهه از تاریخ عرضه اوراق، گزارش پیشرفت پروژه تعیین شده را که به تأیید امین رسیده است، به مرکز مبادله ارائه نماید.

فصل پنجم - شرایط صدور مجوز

ماده 24) مشاور عرضه مکلف است جهت اخذ موافقت از ارکان اوراق و دریافت مجوز عرضه اوراق از بانک مرکزی، اطلاعات و اسناد زیر را به نمایندگی از ناشر در اختیار مرکز مبادله و ارکان اوراق (ضامن، عامل و متعهد پذیرهنویسی) قرار دهد:

الف) مشخصات ناشر، شامل:

- 1) اساسنامه شرکت به انضمام آگهی آخرین تغییرات منتشر شده در روزنامه رسمی؛
  - 2) مدت فعالیت شرکت؛
  - 3) آخرین ترکیب سهامداران یا مالکان؛
  - 4) مشخصات مدیران به انضمام اوراق سجلی ایشان و سوابق فعالیت حرفه‌ای؛
  - 5) صورت‌های مالی حسابرسی شده دو سال مالی اخیر و آخرین صورت‌های مالی میان دوره‌ای ناشر؛
  - 6) گزارش هیئت مدیره ناشر برای دوره مالی اخیر جهت ارائه به مجمع عمومی عادی سالیانه؛
  - 7) گزارش تحلیل ریسک‌های مرتبط با موضوع فعالیت ناشر؛
- أ) پروفورمای خریدهای خارجی و سایر مدارک مرتبط با خرید کالا و خدمات خارجی؛
- ب) تأییدیه حسابرس درخصوص ضامن اوراق موضوع ماده (۴) این دستورالعمل؛
- ت) موافقت اصولی وزارتخانه ذی‌ربط مبنی بر اولویت‌دار بودن اجرای طرح؛
- ث) گزارش امکان‌سنجی فنی، مالی و اقتصادی پروژه تعیین شده با تأیید دستگاه اجرایی ناظر بر حوزه فعالیت پروژه در وزارتخانه ذی‌ربط؛
- ج) تأییدیه و مجوزهای لازم حسب مورد؛

ح) سایر مستندات، حسب مورد به تشخیص کمیسیون ارز بانک مرکزی.

ماده 25) تاریخ، شرایط و مراحل عرضه اوراق به پیشنهاد ناشر و با پذیرش سمت سایر ارکان اوراق، توسط بانک مرکزی، تعیین می‌شود.

ماده 26) اطلاعیه پذیرهنویسی اوراق باید حداقل شامل اطلاعات زیر باشد. این اطلاعیه توسط مرکز مبادله منتشر شده و به اطلاع عموم می‌رسد؛

- 1) تاریخ عرضه اوراق
- 2) مراحل عرضه اوراق
- 3) ارکان اوراق
- 4) قیمت اسمی اوراق
- 5) حداقل مبلغ سرمایه‌گذاری خریداران اوراق
- 6) دوره زمانی پذیرهنویسی اوراق

ماده 27) الزامات لازم‌الرعایه در قراردادهای فیما بین ارکان اوراق، توسط کمیته اوراق ارزی تهیه و پس از تأیید کمیسیون ارز جهت انعقاد قراردادهای مذکور به ناشر ابلاغ می‌شود.

این دستورالعمل در جلسه کمیسیون ارز بانک مرکزی مورخ 1404/10/09 مشتمل بر 27 (بیست و هفت) ماده و 11 (یازده) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، جایگزین دستورالعمل اجرایی انتشار اوراق مراحله ارزی مصوب 1403/07/02 بوده و قابل اجرا است.